

65 . Pietrele | Comuna: Băneasa | Județ: Giurgiu | Punct: Gorgana | Anul: 2008

Anul: 2008

Cod RAN: 101038.01

Perioade: Preistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu

Categorii sit: Civil, Domestic

Autori: Joni Abuladze, Nico Becker, Norbert Benecke, Irma Berdzenishvili, Anne Bublitz, Richard Ehrich, Ivan Gatsov, Lili Gatsova, Cristina Georgescu, Svend Hansen, Sandra Kaufhold, Marvin Kay, Jonas Kleindienst, Florian Klimscha, Ute Koprivc, Michael Müller, Petranka Nedelčeva, Reinder Neef, Michael Prange, Agathe Reingruber, Kai Ruess, Christoph Schröder, Daniel Spânu, Stanislav Țerna, Meda Toderas, Maria Tomuschat, Tilmann Vachta, Alexandru Vulpe, Pina Werning, Heide Wrobel, Jürgen Wunderlich, Dimitri Zhvania, Petar Zidarov

Instituții: Universitatea de Stat "Ivane Javakhishvili", Tbilisi, Fachhochschule fur Technik u. Wirtschaft, Restaurierung/ Grabungstechnik, Berlin, Germany, Deutsches Archäologisches Institut, Eurasien Abteilung, Berlin, Germany, Universitatea de Stat "Ivane Javakhishvili", Tbilisi, Institut für Physische Geographie, Universität Frankfurt am Main, Germany, Institut für Prähistorische Archäologie, Freie Universität Berlin, Germany, Nov Bîlgarski Universitet, Sofia; Bulgaria, Nov Bîlgarski Universitet, Sofia; Bulgaria, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Deutsches Archäologisches Institut, Eurasien Abteilung, Berlin, Germany, Fachhochschule fur Technik u. Wirtschaft, Restaurierung/ Grabungstechnik, Berlin, Germany, Arkansas University, Anthropology Department, USA, Institut für Prähistorische Archäologie, Freie Universität Berlin, Germany, Deutsches Archäologisches Institut, Orient Abteilung, Berlin, Germany, Fachhochschule fur Technik u. Wirtschaft, Restaurierung/ Grabungstechnik, Berlin, Germany, Institut für Prähistorische Archäologie, Freie Universität Berlin, Germany, Nov Bîlgarski Universitet, Sofia; Bulgaria, Deutsches Archäologisches Institut, Orient Abteilung, Berlin, Germany, Deutsches Bergbau-Museum, Bochum, Germany, Deutsches Archäologisches Institut, Orient Abteilung, Berlin, Germany, Institut für Physische Geographie, Universität Frankfurt am Main, Germany, Institut für Prähistorische Archäologie, Freie Universität Berlin, Germany, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie și Etnografie, Chișinău, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Fachhochschule fur Technik u. Wirtschaft, Restaurierung/ Grabungstechnik, Berlin, Germany, Fachhochschule fur Technik u. Wirtschaft, Restaurierung/ Grabungstechnik, Berlin, Germany, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institut für Prähistorische Archäologie, Freie Universität Berlin, Germany, Institut für Prähistorische Archäologie, Freie Universität Berlin, Germany, Institut für Physische Geographie, Universität Frankfurt am Main, Germany, Universitatea de Stat "Ivane Javakhishvili", Tbilisi, Nov Bîlgarski Universitet, Sofia; Bulgaria

Raport

A șasea campanie de cercetări arheologice de la Pietrele-Măgura Gorgana s-a desfășurat în perioada 14 iulie 2008-6 septembrie 2008. Finanțarea cercetării în anul 2008 a fost suportată de către Deutsche Forschungsgemeinschaft (200000 RON) și MCC (5000 RON).

Cercetările arheologice din tell-ul de la Pietrele-Măgura Gorgana fac parte dintr-un proiect comun de cercetare româno-german inițiat de Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan" din București și Deutsches Archäologisches Institut, Eurasien Abteilung. Așa cum este menționat în protocolul de colaborare, proiectul va continua până în anul 2013. Obiectivul acestei colaborări este continuarea cercetărilor sistematice în așezarea de tip tell, efectuarea de cercetări arheologice în așezarea plană din jurul tell-ului, în necropola identificată la cca. 200 m V de tell și în amenajarea cu sanțuri circulare concentrice de pe terasa superioară a Dunării.

Campania de săpături din 2008 s-a concentrat în cele trei secțiuni deschise pe tell.

Suprafața A (8 x 5,50 m) a fost trasată în așa fel încât să putem surprinde întreaga intervenție modernă identificată anterior și datorată săpăturilor din anii 1943 și 1948 ale lui D. Berciu. Au fost identificate 20 de complexe. După curățare, în zona profilului de N s-a putut observa foarte clar în plan aglomerarea de chirpic identificată și documentată în anul 2006 și traseul vechilor săpături ale lui D. Berciu. Cu această ocazie, am putut surprinde colțul de NE al șanțurilor II- III cercetate în anul 1948. Această intervenție a putut fi surprinsă foarte bine și la curățarea profilelor de est și de V pe toată lățimea suprafeței. Zonele de chirpic puternic ars provin de la dărâmătura unei locuințe incendiate, surprinsă și cercetată parțial de D. Berciu în săpăturile din anul 1948. În partea nordică a putut fi surprinsă parțial o bucată din peretele de lut al locuinței. Sub bucățile de chirpici ars, pe podeaua acoperită cu un strat de scoici de apă dulce și multă cenușă, a fost descoperit un schelet uman în conexiune anatomică (P08A206). Din inventarul acestei locuințe au fost recoltate vase, unelte de os, cute din piatră, o greutate de lut și o figurină antropomorfă ce ține pe cap un castron de mari dimensiuni.

Suprafața B, deschisă în 2002 în partea de NV a tell-ului, a fost prelungită în 2007 cu 3 m spre E și cu 2 m spre S pentru a se surprinde limita sudică și estică a construcțiilor cercetate în anii precedenți. Dimensiunile actuale ale secțiunii sunt 11 x 20 m. În campania 2008 au fost identificate 202 complexe conținând ceramică, oase de animale, unelte de os, piatră și cupru, fragmente de pereți ș.a.

Până acum au fost cercetate două construcții separate de o zonă cu depuneri de cenușă și lentile de pământ verzui care conțineau multe oase de animale și cochilii de scoici. Prin extinderea spre S și est a secțiunii B s-a putut identifica limita estică, respectiv cea sudică a construcției duble cercetate anterior.

În extinderea de S a suprafeței B a fost identificat pe o lungime de 8 m peretele sudic (P08B405), nears, al locuinței cercetate în anul 2004 în partea de est a suprafeței B. Lățimea peretelui surprins variază între 0.30-0.60 cm. Nu a putut fi surprins în elevație datorită gradului avansat de degradare, dar traseul peretelui a putut fi observat în mai multe grunduri succesive. Materialele recoltate, constând în fragmente ceramice, unelte de os, figurine antropomorfe, pietre de râșnit, mici obiecte de cupru, completează datele pe care le aveam referitor la inventarul locuinței.

În partea de V a extinderii sudice am putut cerceta limita sudică a casei arse identificate și cercetate în campaniile dintre anii 2004 și 2007. Între și sub bucățile mari de chirpic ars provenite de la peretele căzut al casei au fost găsite câteva fragmente de vase puternic arse, topoare fragmentare, râșnițe, etc. Nu au fost surprinși pereți în elevație și nici resturi ale podelei. Cele două structuri de locuire sunt separate de zona cenușie observată și în campania anterioară.

În secțiunea B s-a continuat cercetarea structurilor de locuit nearse identificate anterior. S-au putut observa traseele mai multor pereți din lut nears. S-au cercetat mai multe contexte aparținând acestor structuri de locuire. A fost secționată și cercetată vatra identificată în 2007 (P08B593). Vatra avea forma rectangulară și un singur nivel. Patul vetrei a fost amenajat dintr-un strat de lut crud (gros de cca. 0,06-0,07 m), compactat și presat în care au fost aplicate multe pietricele mici și un fragment ceramic de mici dimensiuni. Suprafața de ardere a vetrei a fost dintr-un strat de lut gros de 0,02-0,03 m aplicat peste nivelul de pietre. Sub patul vetrei au fost recoltate fragmente de la un capac pictat la exterior cu grafit, margine înaltă și mâner cilindric (decorat în benzi și linii late și înguste).

În partea estică a secțiunii au fost identificate și cercetate traseele a trei pereți nearși și unul ars, cu gropi de pari de formă rotundă la colțuri ce delimitau o mică "încăpere" (P08B596) rectangulară. Zona cercetată din interiorul "încăperii" este foarte săracă în materiale arheologice. Cele mai clare complexe au putut fi cercetate în partea sudică a suprafeței B. În zona vestică a suprafeței a fost identificat colțul unei structuri din lut nears și o groapă de par de formă rotundă (P08B609, P08B640). În zona sudică a suprafeței s-a ajuns la un nou orizont cu case arse. Au fost identificați pereți căzuți din chirpic puternic ars pe o lungime de 5-6 m, lățimea surprinsă fiind momentan de 1,5 m datorită faptului că întreaga structură continuă în profilul de S. În restul suprafeței B au fost identificate doar fragmente de pereți de lut nearși, zone cu nisip și pietre care nu par să delimiteze clar structuri de locuire. Merită atrasă atenția asupra faptului că în zonele cu nisip foarte curat au fost găsite numeroase fragmente de oase umane, care nu sunt în conexiune anatomică.

În suprafața F au fost identificate 241 de complexe conținând ceramică, oase de animale, unelte de os, piatră și cupru, fragmente de pereți ș.a.

În ansamblu, contextele identificate pot fi grupate pe câteva zone distincte. Culoarul de acces, orientat aproximativ N-S, separă resturile de locuințe aflate la V și E de acesta. Lățimea culoarului de acces este de aproximativ 1-1,2 m. Complexele din zona centrală și est-centrală a secțiunii pot fi interpretate ca rezultat al amenajărilor și dărâmarilor succesive ale unor locuințe. În campania din acest an au fost cercetate: (a) terasarea peste care a fost construită locuința cercetată în campaniile 2006-2007, precum și (b) resturile unei locuințe anterioare, parțial demolate.

Nivelări succesive alcătuiesc o terasare menită să asigure substrucția locuinței centrale incendiate cercetate în 2006-2007 ("P06/07F-LC"). Terasarea a fost realizată prin depunerea unei cantități considerabile de lut galben și galben-cenușiu cu relativ puține materiale reprezentative. În zona centrală a terasării a fost identificat un miez de lut galben-brun realizat parțial prin depunerea unor turte de pământ legate cu lut. Acest miez a fost amplasat între pereții de lut galben ai soclului locuinței "P06/07F-LC".

Terasarea (substrucția) locuinței "P06/07F-LC" suprapune o altă locuință identificată, delimitată și parțial cercetată la finele campaniei actuale ("P08F-LC"). De la bun început trebuie precizat că, în ciuda unei diferențe de nivel de peste 1,5 m, planimetria locuinței centrale cercetate în 2006-2007 și respectiv terasamentul care îi corespunde suprapun complet și respectă amplasamentul și orientarea locuinței centrale identificate în 2008.

Locuința "P08F-LC" are o planimetrie rectangulară de 9/8,5 m, cu pereți realizați din lut galben și cu o structură de stâlpi de lemn ale căror amprente și resturi putrezite au putut fi identificate în masa de pământ a pereților (Fig. 3). În campania 2008 au fost identificate doar părțile superioare ale pereților ca și ale umpluturii prăbușite între aceștia. Cercetarea și demontarea lor până la nivelul podelei (sau al podelelor?) din interiorul locuinței este preconizată pentru campania viitoare. Dintre cei patru pereți exteriori ai acestei locuințe, cel mai bine păstrat este cel de vest. În acest perete, au fost identificați șapte stâlpi verticali (mai precis amprente sau resturile lor putrezite păstrate în masa de lut galben a peretelui), groși de cca 20-25 cm. Aceștia au fost dispuși, unii față de ceilalți, la distanțe de cca 1-1,2 m. Elemente ale structurii de lemn a elevației locuinței "P08F-LC" au fost identificate și în pereții de S, N și est. Spațiul interior al locuinței "P08F-LC" a fost separat în două încăperi printr-un perete central orientat N-S, realizat ca și pereții exteriori din lut galben încărcat pe o structură de lemn din care au putut fi identificate urmele a trei stâlpi de lemn. Deocamdată nu a putut fi lămurit dacă în interiorul acestui perete a existat sau nu o deschidere care să asigure comunicarea dintre cele două încăperi.

La N de terasarea locuinței "P06/07F-LC" și de locuința "P08F-LC" a fost identificată o succesiune de straturi rezultate din demolările unei locuințe și din nivelările care le suprapun. Complexele din zona de S a secțiunii F sunt separate de cele din zona centrală de un spațiu intermediar care în urma cercetărilor din această campanie s-a dovedit a fi o falie provocată de alunecări de teren sau de altă natură. Această falie a afectat atât dărâmăturile locuinței centrale "P06/07F-LC" cât și terasamentul acesteia. Complexele din zona de S ilustrează pe de o parte nivelări similare celor observate în zona centrală a secțiunii F, precum și degradări ale stratigrafiei provocate de alunecări în preajma pantei de S a tell-ului.

În extremitatea vestică a secțiunii F, între profilul de V și culoarul de acces orientat N-S au fost identificate mai multe complexe care aparțin unor locuințe parțial cercetate.

Cercetări interdisciplinare.

În zona înconjurătoare tell-ului și în lunca Dunării a continuat seria de foraje efectuată de echipa de geografi de la Universitatea din Frankfurt, condusă de prof. dr. J. Wunderlich. Scopul acestor foraje este obținerea informațiilor asupra cursurilor de apă sau a bălților existente în preistorie, prin analiza sedimentelor, pentru reconstituirea mediului geografic preistoric. Aceste foraje au fost dublate de o serie de măsurători geoelectrice.

Materialele osteologice din tell-ul de la Măgura Gorgana au fost analizate în totalitate. Rezultatele preliminare indică un tip de subzistență bazat atât pe vânătoare (mistreț, iepure, urs), pescuit cât și pe creșterea animalelor domestice (porc, oaie, capră).

Au fost colectate probe de sol pentru analize sedimentologice și arheobotanice. Din diverse contexte arheologice au fost colectate bucăți de lemn și cărbune pentru datarea cu radiocarbon.

Analiza traseologică efectuată asupra unui lot pieselor de silex de către prof. dr. Marvin Kay a aratat faptul că acestea erau folosite în proporție de 70% pentru tăierea grânelor. Pe una dintre piesele de silex cu ajutorul microscopului a fost observat un solz de pește, ceea ce ne indică faptul că unealta respectivă a fost folosită pentru tăierea și curățarea hranei. Pe una din lamele lungi de silex găsite în anul 2006 (P06B310) au fost identificate posibile urme de sânge.

Pentru determinarea analizei metalografice a obiectelor de cupru au fost recoltate mostre din 18 piese descoperite în campania aceasta. Cu ajutorul acestora se încearcă identificarea sursei de materie primă, precum și obținerea mai multor date privind procesul metalurgic.

Materialul arheologic recoltat a fost spălat, marcat și analizat din punct de vedere statistic și tipologic în întregime. Restaurarea vaselor se face în laboratorul amenajat special. Ceramica analizată în anul 2008 cântărește 1152 kg. Numărul total al vaselor întregi găsite în această campanie este de 65 repartizate astfel: 37 de vase provin din secțiunea F, 24 de vase din secțiunea B și 4 vase din secțiunea A. Cea mai mare parte sunt vase de dimensiuni mici (cupe și capace) unele dintre ele fiind pictate cu grafit, decor tipic pentru cultura Gumelnița.

Informații suplimentare online

[Raportul 4060 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
